

6. Образование, просвѣта Školství

6.1. Общи понятия Všeobecné pojmy

абсо́лвѣнт *m.* absolvent; ~ **на ви́ше учи́лище, универси́тѣт** absolvent vysoké školy
а́збука *ž.* abeceda

библио́тека *ž.* knihovna

вака́нция *ž.* prázdniny: **сро́чна** ~ pololetní prázdniny; **ля́тна** ~ letní prázdniny

възпита́ние *s.* výchova: **физи́ческо** ~ (*уче́бен предмет*) tělesná výchova

годи́на *ž.* rok: **академи́чна** ~ akademický rok; **уче́бна** ~ školní rok

грамо́тен,-тна *adj.* gramotný

ди́плома *ž.* diplom: ~ **за сре́дно образова́ние** diplom o středoškolském vzdělání; ~ **за ви́ше образова́ние** vysokoškolský diplom

забеле́жка *ž.* poznámka

завѣршвам,-аш *nedokon.* vystudovat, absolvovat (školu, kurz)

завѣршване *s.* absolvování: ~ **на учи́лище** absolvování školy; ~ **на кѹрс за преквалифика́ция** absolvování rekvalifikačního kursu, ~ **на клас/уче́бна годи́на** absolvování ročníku

зна́ние *s.* vědomost, znalost

зная, -еш *nedok.* vědět

инсти́ту́т *m.* institut

кабинѣ́т *m.* kabinet, pracovna

квалифика́ция *ž.* školení; kvalifikace

критѣ́рий *m.* kritérium

клас *m.* třída (ve škole)

коле́га/коле́жка *m./ž.* kolega/kolegyně

кѹрс *m.* kurz: ~ **за преквалифика́ция** rekvalifikační kurz; ~ **по че́шки ези́к** kurz češtiny

ле́кция *ž.* lekce, přednáška

напрѣ́днал,-а *adj.* pokročilý; **сре́дно** ~ mírně pokročilý

науча, -иш *dok.* naučit se: ~ **наизу́ст** naučit se nazpaměť

начина́ещ *m.* začátečník

неграмо́тен, -тна *adj.* negramotný

образова́ние *s.* školství, **система на ~то** školský systém; **Министе́рство на ~то и нау́ката (МОН)** Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

обуча́вам, -аш *dok.* školit

обуче́ние *s.* studium; **в́ыцв́ик:** **редо́вно** ~ denní studium; **дистанцио́нно/задóчно** ~ dálkové/distanční studium; **бакала́върска форма на** ~ bakalářské studium; **прекъ́сване на ~то** přerušení studia

оце́нка *ž.* hodnocení; známka

оце́нявам, -аш *nedok.* hodnotit

оце́няване *s.* hodnocení

прави́лник *m.* řád

преди́мет *m.* předmět: **задължи́телен** ~ povinný předmět; **свобóдно избира́ем** ~ povinně volitelný předmět

преподава́тел *m.* profesor; gymnaziální profesor

прие́ма, -еш *dok.* přijmout

прие́мен, -мна *adj.* přijímací: ~ **и́зпит** přijímací zkouška

пи́ша, -еш *nedok.* psát

посеща́вам, -аш *nedok.* navštěvovat: ~ **учи́лище** navštěvovat školu

потвѣржде́ние *s.* potvrzení

програ́ма *ž.* rozvrh; **program:** ~ **на часове́те/лѣкциите** rozvrh hodin; **уче́бна** ~ studijní program

подгóтвям, -яш *nedok.* 1. připravovat 2. školit

профе́сор *m.* profesor

почи́вка *ž.* přestávka

позна́ние *s.* znalost

ра́бота *ž.* práce: **ку́рсова** ~ seminární práce; **дипломна** ~ diplomová práce

разби́рам, -аш *nedok.* rozumět

- свидѣтельство *s.* potvrzení
семина́р *m.* seminář
сертифика́т *m.* certifikát
специа́лност *m.* obor: ~ в уче́бно заведе́ние studijní obor
способно́ст *ž.* dovednost
ста́я *ž.* pokoj; класна ~ třída
сте́пен *ž.* stupeň: образова́тельна ~ stupeň vzdělání
студѐнт/студѐнтка *m./ž.* student/ka, posluchač/ka
съвещáние *s.* porada
съвѣт *m.* porada
трениро́вка *ž.* výcvik, trénink
удостовере́ние *s.* potvrzení, osvědčení
уме́ние *s.* dovednost: специ́фични ~я specifické dovednosti
упражне́ние *s.* cvičení
уро́к *m.* lekce
усвоя́ване *s.* osvojení
успе́х *m.* prospěch: слаб ~ nedostatečný prospěch; отли́чен ~ výborný prospěch
учени́к/учени́чка *m./ž.* žák/žákyně
уче́бен, -бна *adj.* učební: ~ пла́н učební plán; ~ текст učební text
ча́с *m.* hodina: уче́бен ~ vyučovací hodina
чета́, -еш *nedok.* číst

6.2. Образова́ние Vzdělání

- интелигѐnten, -тна *adj.* inteligentní
квалифици́рам се, -аш се *nedok.* kvalifikovat se, vzdělávat se
начѐтен, -на *adj.* sčetlý
образо́вам се, -аш се *nedok.* vzdělávat se
образо́ван, -на *adj.* vzdělaný

образование *s.* vzdělání: **основно, средно, више** ~ základní, střední, vysokoškolské vzdělání; ~ **през целия живот** celoživotní vzdělání; **професионално** ~ odborné vzdělání; **общо** ~ všeobecné vzdělání

образователен, -лна *adj.* vzdělávací: ~ **на система** vzdělávací systém

обуча, -иш *dok.* vyškolit

обучен *adj.* vyškolený

обучение *s.* výuka: **индивидуално** ~ individuální výuka

преподавам, -аш *nedok.* vyučovat

преподаване *s.* výuka: ~ **на чужди езици** výuka cizích jazyků

просвета *ž.* osvěta

учебен, -бна *adj.* vyučovací; ~ **час** vyučovací hodina

6.3. Наука Věda

академия *ž.* akademie: ~ **на науките** akademie věd

академичен, -чна *adj.* akademický: ~ **чна година** akademický rok; ~ **чна степен** akademický titul

изследвам, -аш *nedok.* zkoumat

изследване *s.* výzkum

изобретение *s.* objev

изобретя, -иш *dok.* objevit

метод *m.* metoda: **експериментален** ~ experimentální metoda; ~ **на обучение** metoda vyučování

наука *ž.* věda: **приложна** ~ aplikovaná věda; **обществена** ~ společenská věda; **съвременна** ~ současná věda

научен, -чна *adj.* vědecký: ~ **съвет** vědecká rada

открытие *m.* objev

открива, -еш *dok.* objevit

познание *s.* poznání

проучвам, -аш *nedok.* bádát

проучване *s.* výzkum

теория *ž.* teorie

учен *m.* vědec

хипотеза *ž.* hypotéza

6.4. Училище Škola

абитуриент/ка *m./ž.* absolvent/ka

абсолвент/ка *m./ž.* absolvent/ka

буквар *m.* slabikář

випуск *m.* ročník

гимназия *ž.* gymnázium

граматика *ž.* gramatika

грешка *ž.* chyba

директор *m.* ředitel

дъска *ž.* tabule: **изтрия** ~та smazat tabuli

есе *s.* esej

задача *ž.* úloha: ~ **по математика** úloha z matematiky

извиня се, -иш се *dok.* omluvit se

изключване *s.* vyloučení: ~ **от училище** vyloučení ze školy

книга *ž.* kniha

лекция *ž.* lekce

лицей *m.* lyceum

материал *m.* materiál: **учебен** ~ učivo

матура *ž.* maturita

отсъствие *s.* absence

оценка *ž.* známka: **получавам** ~ dostat známku; **хубава** ~ dobrá známka; **лоша**
~ špatná známka

пример *m.* příklad

- преписвам, -аш** *nedok.* opisovat: ~ **от съучениците** opisovat od spolužáků
преписване *s.* opisování
природознание *s.* přírodopis
речник *m.* slovník: **двези́чен** ~ dvojjazyčný slovník; **джобен** ~ kapesní slovník;
тълковен ~ výkladový slovník; **синонимен** ~ slovník synonym
следвам, -аш *nedok.* studovat
смятам, -аш *nedok.* počítat
съученик/съученичка *m./ž.* spolužák/spolužačka
съчинение *s.* esej, slohová práce
трия, -еш *nedok.* stírat, utírat: ~ **с гума** gumovat
умножа, -иш *dok.* násobit
учебник *m.* učebnice; cvičebnice
уча, -иш *nedok.* učit se
ученик *m.* žák
ученически *adj.* žákovský: ~ **бележник** žákovská knížka
ученичка *ž.* žákyně
училище *s.* škola: **начално** ~, **основно** ~ základní škola; **средно общообразователно**
~ střední škola; **частно** ~ soukromá škola; **държавно** ~ státní škola
учител/ка *m./r.* učitel/ka
читанка *ž.* čítanka

6.5. Университет Vysoká škola, univerzita

- акредитация** *ž.* akreditace: ~ **на образователните програми** akreditace vzdělávacích programů
асистент/ка *m./ž.* asistent/ka
аудитория *ž.* učebna, posluchárna
бакалавър *m.* bakalář
бакалавърски, -ска *adj.* bakalářský: ~ска **теза**, ~ска **дипломна работа** bakalářská práce; ~ска **степен**, ~ска **форма на обучение** bakalářské studium

- библиотека** *ž.* knihovna: **университетска** ~ univerzitní knihovna
- ви́пуск** *m.* ročník
- дека́н** *m.* děkan
- деканат** *m.* děkanát
- ди́пломен,-мна** *adj.* diplomový: ~**мна ра́бота** diplomová práce
- дисерта́ция** *ž.* dizertace
- до́ктор** *m.* doktor
- докторант/ка** *m./ž.* doktorand/ka
- заве́рка** *ž.* zápočet
- заве́рша, -иш** *dok.* vystudovat: ~ **специа́лност** vystudovat obor
- запи́ски** *ž. mn.* zápisky: **во́дя** ~ dělat si zápisky
- защи́та** *ž.* obhajoba: ~ **на ди́пломна ра́бота** obhajoba diplomové práce
- защи́тя,-иш** *dok.* obhájit
- изда́ние** *s.* publikace, vydání
- и́зпит** *m.* zkouška: ~ **по математика** zkouška z matematiky; **зре́лостен** ~ maturitní zkouška; **пи́смен** ~ písemná zkouška; **у́стен** ~ ústní zkouška; **прие́мен** ~ přijímací zkouška; **взе́ма** ~ uspět u zkoušky; **къ́сат ме на** ~ neuspět u zkoušky; **държавен** ~ státní závěrečná zkouška
- и́зпитен,-тна** *adj.* zkouškový
- ка́мпус** *m.* kampus
- кандида́т** *m.* uchazeč
- кандида́тствам, -аш** *nedok.* přihlásit se: ~ **в универси́тет** přihlásit se na vysokou školu
- кате́дра** *ž.* katedra: **ръководи́тел на** ~ vedoucí katedry
- коло́квиум** *m.* kolokvium
- конфе́ренция** *ž.* konference: **нау́чна** ~ vědecká konference
- ле́ктор** *m.* lektor: ~ **по бълга́рски ези́к** lektor bulharštiny
- маги́стър** *m.* magistr
- маги́стърски,-ска** *adj.* magisterský; ~**ска теза**, ~**ска ди́пломна ра́бота** magisterská práce; ~**ска сте́пен**, ~**ска фо́рма на обуча́ние** magisterské studium

наблюдавам, -аш *nedok.* pozorovat

общезитие *s.* kolej

пособие *s.* příručka

практика *ž.* praxe

пребиваване *s.* pobyt

престој *m.* pobyt: **езиков** ~ jazykový pobyt

професионален, -лна *adj.* odborný

публикация *ž.* publikace

ректор *m.* rektor

семестър *m.* semestr: **летен** ~ jarní semestr; **зимен** ~ podzimní semestr

сесия *ž.* zkouškové období: **лятна** ~ letní zkouškové období; **зимна** ~ zimní zkouškové období; **поправителна** ~ prodloužené zkouškové období

следвам, -аш *nedok.* studovat: **следвам задочно** studovat dálkově/distančně; **следвам в университет** studovat na univerzitě

специализиран, -а *adj.* odborný

специалист *m.* odborník

специалност *ž.* obor: **икономическа** ~ ekonomický obor; **техническа** ~ technický obor; **хуманитарна** ~ humanitní obor

тест *m.* test

титла *ž.* titul; ~ **бакалавър** titul bakaláře; ~ **магистър** titul magistra

университет *m.* univerzita

университетски, -ска *adj.* vysokoškolský: ~ **преподавател** vysokoškolský učitel

упражнение *s.* cvičení

факултет *m.* fakulta: **философски** ~ filozofická fakulta

факултативен *adj.* nepovinný: ~ **предмет** nepovinný předmět

хуманитарен, -рна *adj.* humanitní

читалня *ž.* studovna

6.6. Учебни помагала Školní potřeby

бележник *m.* zápisník

гума *ž.* guma

дъска *ž.* tabule

карта *ž.* mapa

линия *ž.* pravítko

маркер *m.* zvýrazňovač

молив *m.* tužka

острилка *ž.* ořezávátko

пергел *s.* kružítko

тетрадка *ž.* sešit

тебешир *m.* křída: **бял** ~ bílá křída; **цветен** ~ barevná křída

флумастер *m.* fixa

химикалка *ž.* propiska

чанта *ž.* aktovka